

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2015

Härjedalens Fjällmuseum stod värd för utställningen och projektet Queering Sápmi under vinter- och sommarsäsongerna 2015

Verksamhetsberättelse 2015

INLEDNING

Ur verksamhetsplanen för 2015:

”Härjedalens Fjällmuseum AB (Fjällmuseet) driver en kulturhistorisk besöksanläggning i Funäsdalen. Fjällmuseet ska ge upplevelser inom kultur- och konsthistoria i Härjedalens kommun, med förankring i kulturarvspedagogisk verksamhet. Verksamheten bör även bereda besökarna utblickar mot samtidsfrågor och ge nya och jämförande perspektiv. Museet bör främja social gemenskap, kulturell mångfald, demokratiskt medborgarskap och geografisk spridning av kulturutbud.

Härjedalens Fjällmuseum kommer under rubriken *Stereoskop - bilder av oss och dem* att fortsätta det arbete som påbörjades 2013, nämligen att inom ramen för projekt och utställningar lyfta fram olika typer av berättelser, platser, bilder och perspektiv, som ofta inte är så synliga.

Museet ska också erbjuda antikvariskt sakkunskap och stöd över hela Härjedalens kommun genom en kommunantikvarietjänst.”

Härjedalens Fjällmuseum AB ägs till 55 % av Jamtli, till 40 % av Härjedalens kommun och till 5 % av Härjedalens Fornminnesförening (HFF). Kommunen innehar ordförandeposten i bolagets styrelse. Kommunen och Jamtli nominerar vardera två ordinarie ledamöter i styrelsen, och HFF en. VD är museichef för Härjedalens Fjällmuseum tillika kommunantikvarie för Härjedalens kommun. Fornminnesparken i Funäsdalen och museets samlingar ägs av HFF, men disponeras av aktiebolaget, som ansvarar för det dagliga underhållet. För långsiktigt underhåll svarar HFF.

BASUTSTÄLLNINGEN

Fjällmuseets populära basutställning är uppbyggd kring fyra grundteman: sydsamer, bruksarbetare, bönder och forntid. Guidade turer genomförs regelbundet eller anordnas efter bokningar och anpassas enligt önskemål. Utställningen är i huvudsak ännu i gott skick tack vare hög kvalitet och underhållsinsatser. Att besökarna vanligtvis är mycket aktsamma om utställningen spelar förstås också in. Vid behov av åtgärder anlitas extern utställningstekniker. Årets påbörjade arbete inom projektet *Arkiv Q* (se nedan), syftar till en ny blick på basutställningen.

TILLFÄLLIGA UTSTÄLLNINGAR

Museets lokaler för tillfälliga utställningar omfattar det tidigare s k Karolinarummet på nedre plan intill kaféet. Här finns tre stora, fasta glasmontrar, som kan fyllas med varierande innehåll. Även Café Gästis har använts som utställningslokal. I Gamla museet i Fornminnesparken revs resterna av den gamla basutställningen under hösten 2014 och vintern 2015. Där finns nu en stor utställningsyta med bra belysning. Dock är den fysiska tillgängligheten till byggnaden dålig, men diskussion förs med HFF om åtgärder. Se särskilda beskrivningar av utställningarna nedan.

LEKSTUGAN

Genom barnens egen entré ”Den hemliga gången” kommer barnen till museets populära inomhussäter. Där kan de med hjälp av föräldrar, personal och rekvisita träffa småfolket, klä sig som man gjorde förr, mjölka kor och getter, kärna smör eller fiska i den lilla tjärnen. Rekvisitan har använts sedan 1999 och börjar till stora delar bli sliten. Vissa mindre kompletteringar av föremålsbeståndet har gjorts.

NÄSVALLSSALEN: BILDSPELSVISNINGAR, FÖREDRAG, TEATERFÖRESTÄLLNINGAR ETC

Bildspelen som visades i hörsalen Näsvallssalen 2015 var som tidigare *Landskapet som Gud gömde*, ett bildspel om natur och växter i Härjedalen, *Jämtland – Härjedalen 100 år på 10 minuter*, om stora historiska händelser under 1900-talet samt *Samer i södra Sápmi - de åtta årstidernas folk*, som handlar om samernas vandring i renens spår. Lokalen har även utnyttjats inom ramen för samarbetet med Jamtli och Landsarkivet kring "after work-föredrag" samt för Öfre Ljuns teaterförenings föreställningar, som genomförs i samarbete med museet. Därutöver har lokalen nyttjats för fördrag, möten och konferenser. En god del av utrustningen i lokalen börjar dock bli sliten och kommer att behöva bytas ut under kommande år. Under december månad skadades elektroniken i lokalen av ett strömavbrott, och en fastighetsrond med fastighetsägaren har därför inplanerats till februari.

CAFÉ GÄSTIS

Kaféet är ett betydelsefullt "hjärta" i verksamheten, inte minst i samband med föreläsningar, konserter och konferenser. Tonvikten ligger på hembakt och lokal livsmedelsproduktion. Ansvaret för driften av kaféet har i huvudsak legat på en deltids-/tjänstställd personal. Här har även visats tillfälliga utställningar, se beskrivningar nedan. Försäljningsintäkterna från kaféet ökade något under året, men så gjorde också utgifterna.

BUTIK

Fjällmuseets butiksetablering i entrén ska fortsätta. Strävan är att hålla ned sortimentet till förmån för kvalitet och anknytning till tillfälliga utställningar. Butiken är också ett viktigt skyltfönster för verksamheten. En begränsad ökning av försäljningen kunde förväntas under året.

MARKNADSFÖRING

Marknadsföringen fortsätter genom affischering inom kommunen (och Östersund i det fall materialet tas emot) samt genom medlemskap i Upptäcktsresan och ArbSam. Annonsering har i huvudsak begränsats till JHT:s viktiga broschyr *Upplev och Magazin Härjedalen*, samt under säsong i annonsbladet *Fjällnytt*. Vi har vid några tillfällen även annonserat på norsk sida, eftersom det med hänsyn till demografin i området bedöms vara av intresse att locka boende i Rörosområdet. Pressmeddelanden och personliga inbjudningar till olika aktörer skickas även till norsk sida. Turistnäringen har uppmärksammat projektet *Arkiv Q* i sina publikationer, och vi bjuds in att delta när området skall promotas gentemot internationella grupper och journalister. Det gav senast ett litet utrymme i *National Geographic*. Vi har även bjudits in av JHT att delta i samtal om kulturens roll inom turismen i regionen.

INTERNETBASERAD INFORMATION

Hemsidan www.fjallmuseet.se har varit en viktig marknadsföringsyta, där aktuella arrangemang, öppettider och utbud kontinuerligt redovisas, liksom presentation av pågående projekt. Webhotellet och uppdateringsverktyget tillhandahålls av Härjedalens kommun, och supporten fungerar mycket bra. Hemsidan har en tydlig länk till *TillgänglighetsDatabasen*, där museet redovisas ur tillgänglighetssynpunkt för bl a funktionshindrade. Också museets Facebooksida används aktivt för att kommunicera med allmänheten vad gäller mer aktuella meddelanden, inbjudningar o dyl. Statistiken för antalet besökare redovisades för första gången 2014. Antalet besökare har ökat sedan föregående år, se tabell nedan.

Tabell 1a

Statistik hemsida 2014

	Unika besökare	Sidvisningar totalt
jan	837	2198
feb	833	2198
mars	1017	2501
april	897	2237
maj	810	2102
juni	847	2281
juli	1192	2765
aug	987	2644
sept	925	2590
okt	882	2478
nov	857	2235
dec	994	2720

Summa: 11078

28949

Tabell 1b

Statistik hemsida 2015

	Unika besökare	Sidvisningar totalt
jan	1036	3940
feb	1122	3475
mars	1191	3545
april	1137	3052
maj	793	1979
juni	914	2340
juli	1166	2982
aug	1051	2749
sept	1079	2893
okt	762	1386
nov	1885	3971
dec	1839	3809

Summa: 13975

36121

Statistik för hemsidan www.fjallmuseet.se under 2014 och 2015.

ENTRÉFUNKTIONEN

Samtal har hållits under året med Destination Funäsfjällen AB angående olika frågor kring byggnadens foajé, butik och reception, något som nu landat i en gemensam reception och samordning av schemalaggnings. Detta har varit uppskattat av besökare och skapar större kontinuitet och bättre back-up för personalen.

FORNMINNESPARKEN

Ett flertal byggnader har hållits öppna under sommarsäsongen och september. Parken har även använts för andra aktiviteter såsom midvinterkväll, nationaldagsfirande och för hantverksförsäljning under Funäsdalens marknadsdagar.

Parken använts generellt sett under hela året som ett populärt promenadstråk och utgör egentligen Funäsdalens enda (halv-) offentliga park. Snöplogningen till Röda stugan, mobiliseringsförrådet (FOA) och Gårds- och säterarkivet (GOSA) bekostas av Fjällmuseet, liksom övre delen av huvudstråket genom parken, något som varit uppskattat.

Sommarsäsongen och den tidiga hösten var väffelstugan i Fornminnesparken uthyrd till Nina Nylander, Funäsdalen.

Vården av parken har omfattat parkskötsel såsom vårstädning, begränsad slyröjning, rengöring av utomhusmöbler och städning av hus. I arbetet har personal från museet deltagit samt feriearbetande ungdomar. Vissa insatser har genomförts som uppskattade insatser av Fornminnesföreningens medlemmar, andra som volontärarbete i anslutning till väffelservingen.

Fjällmuseet och Fornminnesföreningen har utökat samarbetet kring Logen, där ett av rummen upplåts kostnadsfritt till föreningens textilverksamhet. Slöjklubb för barn och ungdomar i Funäsdalen nyttjar regelbundet ett av rummen mot en avgift.

KULTURARVSPEDAGOGIK

Under året har pedagogisk verksamhet bedrivits i anslutning till projekten och utställningarna *Arkiv Q* och *Queering Sápmi* genom ett par work shops för högstadiet. De syftade till att dels skapa samtal och övningar inom normfrågor, dels till att samla in dokumentärt material inom ramen för *Arkiv Q*. Eleverna gavs också möjlighet att utvärdera basutställningarna med ett normkritiskt perspektiv. Samtal har även inletts med Regionförbundet-Länskulturen om ett kommande samarbete mellan deras projekt KonstLab, som riktar sig till ungdomar och unga vuxna. En historisk dag genomfördes i Fornminnesparken för norska Os kommuns sommarskola samt en guidning för The International Tanto School. Utöver detta har skolorna i närområdet flitigt använt museet inom ramen för undervisningen. I samband med Lopme Naestie genomförde festivalledningen tidsresor för barn i det samiska rummet. Ett av rummen i Logen upplåts till Slöjdklubben i Funäsdalen, en verksamhet för barn och ungdomar. Frågan om rekrytering av särskild pedagog har efter styrelsebeslut fått anstå till 2016. Fjällmuseet och HFF har påbörjat arbetet med att formulera ett projekt kring kulturarvspedagogik med extern finansiering. Anläggningen har haft 26 skolbesök. 6 tidsresor för barn har genomförts av externa lärare. 8 träffar har hållits i Slöjdklubbens regi.

ARRANGEMANG OCH ÖVRIG VERKSAMHET

Här följer årets viktigare arrangemang (vid sidan av ordinarie verksamhet, såsom After work-föredrag, bokningar av Näsvalssalen och guidningar för allmänheten och bokade skolor och grupper). Fjällmuseet har även i samband med andras arrangemang ibland gått in med extra stöd i form av t ex personal eller rabatterade priser. Det är därför motiverat att även dessa tas med i listan nedan.

17-jan	Røros videregående skole, samisk kurs på besök
10-11 feb	Qui Gong-kurs, arr: Peter Buchar
10-13 feb	Art After Ski med Peter Buchar
11-feb	Bäckedals folkhögskola, guidning för studenter
14-feb	Vernissage för Peter Buchar, Mot nya horisonter
16-feb	Slöjdklubb för vuxna startar, SV
19-feb	Vernissage för Lars Norman, Levande vatten
22-feb	Qui Gong-kurs, arr: Peter Buchar
25-22 feb	Lopme Naestie, samisk kulturfestival, samarbete
28-feb	Vernissage för Queering Sápmi samt föredrag
11-mar	Marknadsföringskväll för amer journalister, samarbete m Destination Funäsfjällen AB
13-mar	Teater: Alla heter Allan, Öfre Ljusnans teaterförening, samarr
16-mar	Malmö högskola, idrottsvetenskap, besöker Queering Sápmi
18-mar	Per Terenius, föredrag om 1:a världskriget, samarr m Funäsdalens bibliotek
23-mar	Fornminnesföreningens årsmöte i Näsvalssalen
25-mar	Tanto International School, guidning av skolbarn
26-mar	Slöjdaren Tage Lundqvist, föredrag, samarbete med Trosavik
07-apr	Festföreställning maa freden 70 år: Mattias Enn. Samarr med Öfre Ljusnans teaterförening
15-apr	Jacob Schenström, trollkonstnär. Samarr med Öfre Ljusnans teaterförening
16-apr	Öppet möte för Härjedalen Pride, samarr
16-apr	Biljettsamarbete inleds med Åre Pride
07-maj	Sätergläntans skola, guidning om hantverk
02-jun	Skolavslutning i Fornminnesparken
06-juni	Nationaldagsfirande i samarbete med Fornminnesföreningen

HÄRJEDALENS FJÄLLMUSEUM

12-jun	Bröllopsfest i Fornminnesparken
13-jun	Duvbergs byalag, guidning
02-jul	Os sommarskola, Os kommun, barnaktivitet
04-jul	Fäbodturer med Eva Lidberg
05-jul	Fäbodturer med Eva Lidberg
18-jul	Vernissage för Nino Monastra, Likviditetens form
01-aug	Fäbodtur med Eva Lidberg
09-aug	Guidning för slöjdkurs
15-aug	Bröllop i Fornminnesparken
19-aug	Pride House för Härjedalen Pride, samarr
22-aug	Miniutställning om Arkiv Q, Queering Sápmi och Romska spår vid Härjedalen Pride, Hede.
04-sep	Fäbodtur med Eva Lidberg
05-sep	Fäbodtur med Eva Lidberg
05-sep	Konstrundan/Magdalena Brunzell på Fjällmuseet, samarr
06-sep	Konstrundan/Magdalena Brunzell på Fjällmuseet, samarr
09-sep	Bernth Ohlsson, föredrag, freden 70 år
10-sep	Matti Sundsten, föredrag, freden 70 år
10-sep	Konstrundan/Magdalena Brunzell på Fjällmuseet, samarr
11-sep	Fäbodtur med Eva Lidberg
12-sep	Fäbodtur med Eva Lidberg
12-sep	Konstrundan/Magdalena Brunzell på Fjällmuseet, samarr
13-sep	Konstrundan/Magdalena Brunzell på Fjällmuseet, samarr
16-sep	Bo Lundmark, föredrag, freden 70 år
21-sep	Slöjdklubben för ungdomar startar, SV
23-sep	Erik Söderman, föredrag, freden 70 år
26-sep	Boksläpp: Queering Sápmi på sydsamiska, samarr med QUB Förlag
06-okt	Besök av Härjedalens vänort i Ukraina
21-okt	Örjan Sedin, föredrag, freden 70 år
10-nov	Hede hembygdsförening på besök, rådgivning om föremålsvård
24-nov	Teater: När man skjuter arbetare, Öfre Ljusnans teaterförening, samarr
28-nov	Prova på dans från 1940-talet, work shop
28-nov	Dans i Logen till Leif Olssons jazzkvintett, beredskapslåtar
08-dec	Hans Mårtensson, föredrag om Svalbard, samarr med Funäsdalens bibliotek
10-dec	Teater Biejvee Niejdda - Solens dotter. Arr: Härjedalens kommun
17-dec	Skolavslutning i Fornminnesparken, barnen guidar vuxna, arr Funäsdalens skola

KOMMUNANTIKVARIETJÄNSTEN

Frågor har inkommit från allmänheten, hembygdsföreningar och i vissa fall från enstaka kyrkliga församlingar. Det har fr a gällt byggnadsvård, generella frågor om projekt och bidrag samt lagstiftning. Några ärenden har i samråd med Fjällmuseet överförts från Jamtlis byggnadsantikvarier. Remisserna från kommunen rör i huvudsak byggnadslovärenden. Tjänsten som kommunantikvarie omfattar 25 % och bekostas med medel från Jamtli. I detta ingår inte kostnader för resor och traktamenten.

PERSONAL

Museets personal har utgjorts av två heltidsanställda, VD och marknadsförare/administratör, och två deltidanställda med flera varierande uppgifter - butik, reception och kafé,

utställningsarbete, städning m m. Bolaget tar även in extra timanställda under säsongstopparna. Samtliga anställda delar många praktiska sysslor. Tillsvidareanställningarna vid museet motsvarar totalt 3,2 tjänster. Frågan om anställning av en museipedagog anstår efter styrelsebeslut till 2016. Styrelsen har diskuterat den långsiktiga verksamhetsstrategin, och kommit fram till att en omorganisation bör utredas.

FÖREMÅL: FÖRVÄRV, VÅRD OCH LÅN

Under året har frågan om den föråldrade databasen för registrering av föremål (SOFIE) utretts, och den näst senaste versionen har nu installerats. Uppgradering till den nya Nätbaserade versionen bör göras i samråd med Jamtli under 2016. Samlingarna har kompletterats med några enstaka föremål från Härjedalens Pride (med utgångspunkt i målsättningen för projektet Arkiv Q) samt ett par mindre föremål från 1700-talet och tidigt 1800-tal från närområdet, bl a från den rivningshotade Fundingsgården i Funäsdalen. Efter en generös föremålsdonation av en Jon Suul har samlingarna kunnat kompletteras med bl a två större skåp och tre stolar från tidigt 1800-tal, i härjedalsstil. Vidare har samlingarna kunnat utökas med en mansbyrå och en byrå i rokokostil från 1770-talet av Jöns Ljungberg samt två oljemålningar, som samtliga kunde ropas in från Uppsala Auktionskammare av HFF efter stort engagemang av flera personer.

BESÖKSSTATISTIK

Museet har haft öppet varje dag under säsongerna 2014-12-13--2015-04-30 och 2015-06-13--09-30, och dessemellan på begäran. Besöksstatistiken framgår av tabellerna nedan. Lokalerna i området har varit uthyrda eller utlånade till externa aktiviteter vid 53 tillfällen under året.

Tabell 2a
Besöksstatistik museet

	2012	2013	2014	2015
Januari	434	416	592	627
Februari	994	1114	868	954
Mars	1959	1257	1332	1084
April	1152	937	944	977
Maj	0	333	85	143
Juni	915	583	761	742
Juli	2211	1914	1803	1937
Augusti	1829	1749	1528	1190
September	803	711	1062	949
Oktober	229	203	137	9
November	58	81	42	8
December	393	330	525	794
Summa	10977	9628	9679	9414

Tabell 2b
Besöksstatistik hela verksamheten

	2012	2013	2014	2015
Januari	519	688	592	1217
Februari	1176	1426	1315	1593
Mars	2127	1340	1570	1740
April	1293	987	1061	1553
Maj	156	333	132	163
Juni	959	583	761	996
Juli	4992	2004	1856	2552
Augusti	3189	1792	1542	1592
September	1676	711	1281	1528
Oktober	387	283	172	85
November	133	137	299	93
December	577	485	1596	1235
Summa	17184	10769	12177	14347

Tabell 2a innefattar inlösta vuxna, barn, betalande barn, gratis vuxna, inträde med årskort, barnaktivitet, barngrupper och vuxengrupper, dvs de personer som s a s "passerar kassan".

Tabell 2b innefattar besökare enligt tabell 2a samt fria utställningar i kaféet och Karolinarummet samt särskilda evenemang i Näsvallssalen, Logen samt Fornminnesparken.

Tabell 3

2014

2015

	Antal vuxna	Antal vuxna+	Antal barn	Totalt verksamh		Antal vuxna	Antal vuxna+	Antal barn	Totalt verksamh
jan	369	369	223		jan	376	966	251	
feb	442	889	426		feb	590	1229	364	
mars	748	986	584		mars	729	1385	355	
april	540	657	404		april	589	1165	388	
maj	3	50	82		maj	85	105	58	
juni	592	592	169		juni	518	772	224	
juli	1110	1163	693		juli	1182	1797	755	
aug	1099	1113	429		aug	863	1265	327	
sept	701	920	361		sept	759	1338	190	
okt	63	98	74		okt	9	85	0	
nov	24	281	18		nov	8	93	0	
dec	297	1368	228		dec	378	819	416	
	5988	8486	3691	12177		6086	11019	3328	14347

Antal vuxna = betalande vuxna, gratis vuxna, inträde med årskort vuxen, grupp vuxna

Antal vuxna + = samma som ovan + extraevenem, Näsvallssalen, Logen och Fornminnesparken

Antal barn = gratis barn, inträde med årskort barn, grupp barn

UTSTÄLLNINGEN "QUEERING SÁPMI – BERÄTTELSER BORTANFÖR NORMEN"

Fjällmuseet strävar efter att ge besökarna nya och jämförande perspektiv och en diversifierad bild av fjällvärlden. Detta arbete sker inom ramen för ett tema, *Stereoskop – bilder av oss och dem*. Under perioden 2015-02-28--09-30 var Fjällmuseet därför värd för den uppmärksammade utställningen (och projektet) *Queering Sápmi – samiska berättelser bortanför normen*. Utställningen, som visades i Gamla museet som ställdes i ordning förra hösten och vintern, är baserad på ett demokratiprojekt för och med samiska individer, som på något sätt utmanar sexualitets- och genusnormer. Utställningstexterna var på sydsamiska, svenska och engelska, och en engelsktextad film visades i anslutning till utställningen. Boken, som producerats i anslutning till utställningen, har funnits till försäljning och läsning på flera språk. Projektet har lyft fram queera samiska livsberättelser om hur identiteter tar sig uttryck och samverkar med normerna. Utställningen (och Fjällmuseets nya projekt *Arkiv Q*, se nedan) beviljades stöd av Regionförbundet/Läns kulturen och Härjedalens kommun. Invigningen skedde i samband med de sydsamiska kulturdagarna *Lopme Naestie*. Projektet valde senare att släppa boken *Queering Sápmi* med sydsamisk text på Fjällmuseet.

Fjällmuseet har inte haft möjlighet att föra särredovisning över antalet besökare till just denna utställning, men samtliga vuxna besökare, barnfamiljer och ungdomar har fått information om utställningen och uppmanats att se den, och vi bedömer att de flesta har hörsammat detta. Bedömningsvis rör det sig om ca 7000 besökare just till *Queering Sápmi*. Till det kommer bevakning i media. Besökarna har uttryckt stort intresse för frågorna, och mycket få ifrågasättanden har kommit (även om det förekommit). Från samiskt håll har uttryckts att det har varit viktigt och angeläget att utställningen kommit till området.

Högstadi- och gymnasieskolorna i Härjedalens kommun har bjudits in att besöka utställningen, men har tyvärr hörsammat detta i mycket liten omfattning. En antydd orsak lär

vara att lärarna av museet uppmanats att se på skolbesöket som en i skolornas eget arbete kring normer, sexualitet etc - när man hellre förväntat sig färdiga workshops och museipedagoger. Man har heller inte tackat ja till museets erbjudande att särskilt guida lärarkåren. Däremot har vi genom de anställda projektmedarbetarna inom ramen för projektet *Arkiv Q* (tillika producenterna bakom *Queering Sápmi*) fått bättre kontakt med skolan lokalt, och ett par ordnade aktiviteter har genomförts.

PROJEKTET "ARKIV Q"

Fjällmuseet arbetar sedan våren/försommaren 2015 vidare med de frågeställningar som bl a väckts av *Queering Sápmi*, men som utgör ett nytt arbete. Under det processinriktade arbetet anläggs ett queer-perspektiv på museets samlingar och befintliga basutställning och ett nytt material skapas med utgångspunkt i lokala äldre och nyare berättelser, arkivmaterial, bilder och porträtt, bl a med stöd av HFF. Projektet genererar intervjuer i text, bilder och ljud, som bedöms vara av betydelse ur dokumentationssynpunkt. Det nya materialet bör integreras i basutställningen. Det är inte fråga om ett forskningsprojekt, och syftet är inte att skriva regionens HBTQ-historia. Det syftar heller inte till en färdig utställningsproduktion. Däremot önskar vi lyfta fram berättelser, spår och föremål och problemställningar, och visa hur det lilla museet kan jobba med liknande ämnen. Projektet skall också ge uppslag till kommande arbete och visa på exempel. Kulturanalytikern Elfrida Bergman och fotografen Sara Lindquist har anställts som projektledare. Projektfinansiering har erhållits av Regionförbundet-Länskulturen och Härjedalens kommun (tillsammans med *Queering Sápmi*) samt Statens kulturråd. Riksutställningar följer processen genom ett samarbetsavtal, vilket bl a innebär att de skjuter till medel till arbetet. Kulturrådet önskar redovisning månadsskiftet mars/april 2016. Arbetet har väckt stort intresse på flera områden - projektet har deltagit med en utställning vid Härjedalen Pride, medverkat med ett föredrag på RU:s konferens *Queer kultur* i november och deltagit i en liknande, internationell konferens i Amsterdam i april, beskrivits i olika tidskrifter och i JHT:s och *Destination Funäsfjällens* turistmagasin inför den kommande säsongen samt har deltagit en referensgrupp inför Forum för levande historias kommande seminarier i vår. Vi har också intervjuats inför Jamtlis kommande arbete kring HBTQ-frågor.

Fjällmuseet medverkade med en miniatyrtställning om Arkiv Q, Queering Sápmi och Romska spår under Härjedalen Pride 2015.

Utställningen *Queering Sápmi* och det pågående projektet *Arkiv Q* har inbjudit till intressanta samtal, inte minst med utländska besökare i området, även journalister, och har medverkat till en intressant, just påbörjad dialog med turistnäringen om t ex representation och berättande. Näringsens uttalade, och nya, intresse för att "paketera" den här typen av "normkritiska upplevelser" är mycket intressant, men inte oproblematisk. Dock kanske en början på att i någon mån kunna omdefiniera vad begreppet "fjällvärlden" står för, och en möjlighet att låta en mångfald av röster och historia väcka nytt intresse bland nya grupper. Utställningen *Queering Sápmi* har varit ett mycket viktigt och synligt flaggskepp för att väcka frågor om normer, tillhörighet etc i området. Fjällmuseet vill visa att här finns en trygg plats att besöka för alla. Vi ser nu mycket fram emot resultatet av *Arkiv Q* under 2016, och vilka nya, och mer inkluderande, spår museet kan börja jobba efter.

PROJEKTET "ROMSKA SPÅR – TILLGÄNGLIGGÖRANDE AV VÄGAR, PLATSER, BERÄTTELSE"

Hösten 2014 påbörjade Fjällmuseet projektet *Romska spår – tillgängliggörande av vägar, platser, berättelser* baserad på en förstudie från 2013. Syftet har i korthet varit att på olika sätt synliggöra platser med romsk anknytning i Jämtlands län. Projektet beviljades under året medel av Länsstyrelsen i Jämtlands län, vilka räckte till att täcka lönekostnaderna under ca 2 mån för en medarbetare vid Gaaltije – sydsamiskt kulturcentrum. Samarbetet baserades på Gaaltijes tidigare erfarenheter av och kunskap när det gäller arbete med nationella minoritetens kulturarv. Efter genomgång av tillgängliga källor och publikationer kommer kända platser med romsk och resandeanknytning i länet att tillgängliggöras via Riksantikvarieämbetets sida www.platsr.se. Utkastet till ett råmanus för en mindre informationsskrift har också tagits fram.

UTSTÄLLNINGEN "PETER BUCAR: MOT NYA HORIZONTER"

2014-12-13--2015-04-30 visades oljemålningar av den välkände skidpionjären Peter Buchar i Karolinarummet intill kaféet. Under våren höll Buchar i ett antal "art-after-ski", då konstnären mötte publiken. Entrén var fri till utställningen, och konstverken fanns till försäljning.

UTSTÄLLNINGEN "NINO MONASTRA: LIKVIDITETENS FORM"

2015-06-13--09-30 visades bilder av den svensk-italienske fotografen Nino Monastra. Utställningen *La forma della liquidità – Likviditetens form* undersökte dimmans inverkan på olika typer av miljöer, bebyggelse och natur. Den 80-årige Nino Monastra har verkat som fotograf i både Sverige och Italien sedan 1970-talet. Hans stora intresse har varit att skildra arkitektur och socio-urbana frågeställningar. Monastra är välkänd för särskilt arkitektur- och bebyggelseintresserade och bör ha inspirerat det stora antalet fotointresserade besökare i området. Entrén var fri till utställningen, och fotografierna fanns till försäljning.

UTSTÄLLNINGEN "LEVANDE VATTEN"

Under perioden 2014-12-13--2015-09-30 fanns fotoutställningen *Levande vatten* på plats i Café Gästis. Unika bilder av levande vattenmiljöer visas tillsammans med naturlyriska texter ur författaren, fotografen och biologen Lars Normans bok med samma namn som utställningen.

PROJEKTET "FJÄLLANDSKAP: BETYDELSEN AV KULTURELLA EKOSYSTEMTJÄNSTER".

Institutionen för kulturvård vid Göteborgs universitet har 2013-2015 drivit projektet *Fjällandskap: betydelsen av kulturella ekosystemtjänster* i samarbete med Fjällmuseet, Högskolan i Gävle, Gaaltije och Länsstyrelsen i Jämtlands län. Målet har varit att undersöka hur värderingar av fjällandskapets kulturarv och identitet kan integreras och stärka en samlad bedömning vid planering, förvaltning och bevarande av natur- och kulturmiljön. Fjällmuseets medverkan och resor har bekostat inom ramen för projektet. VD Ola Hanneryd deltog

avslutningsvis i projektets publikation *Fjäll som kultur?* samt i Naturvårdsverkets och Riksantikvarieämbetets fjällforskningskonferens i Vilhelmina 2015-11-17--18.

TEMAT BEREDSKAPSTID

70-årsjubileet för Andra världskrigets slut uppmärksammades inledningsvis med en mycket välbesökt och uppskattad festföreställning 2015-04-07 med estradören Mattias Enn och pianisten Jan-Erik Sandvik – *Den förste turisten i Europa*. Konserten genomfördes som ett samarbete med Öfre Ljusnans teaterförening, och erhöll stöd från Länskulturerna och Härjedalens kommun. "Teaterpaketet" skapades med ett par lokala restauranger. Teaterföreningen och museets personal agerade 1940-talstyper under kvällen. Kristidskaka serverades i Café Gästis under hela året...

Festkväll den 7 april.

Under höstens genomfördes en föredragsserie på temat *Freden 70 år*. Avslutningsvis hölls 2015-11-28 en work shop kring "krigets danser" samt en danskväll till Leif Olssons jazzkvintett i Logen. Tidigare förslag att bygga en ny basutställningsdel på Gamla museets övervåning har skjutits upp i väntan på beslut om förbättrad tillgänglighet till byggnaden.

SOCKENKYRKONÄTVERKET OCH PILGRIM I SVERIGE

Museichef Ola Hanneryd har deltagit i det s k Sockenkyrkonätverket under året. Nätverket vill bidra till att bevara och sprida kunskap om sockenkyrkorna i Sverige och arbetar i nära samverkan med Kungl. Vitterhetsakademien. Hanneryd har även invalts som ledamot i styrelsen för den nationella föreningen Pilgrim i Sverige, där han efterträdde Tage Persson, HFF.

PUBLIKATIONER

Ola Hanneryd medverkade i skriften *Fjäll som kultur?* (Göteborgs universitet och Länsstyrelsen i Jämtlands län) och med en artikel om projektet *Arkiv Q* i magasinet *Kult – nyheter från Svenskt kulturarv* (publicerad i jan 2016). Glädjande nog har samma projekt uppmärksammats av turistnäringsen i JHT:s magasin *Upplev Jämtland-Härjedalen 2016* och av Destination Funäsfjällen AB i magasinet *Funäsfjällen* inför 2016. Samtal med internationella journalistgrupper (efter inbjudan av Destinationen) har bl a gett utrymme i *National Geographics*.